Recapitulare: întrebarea, opinia, argumentul

Introducere

În ultimele șase lecții am învățat să punem întrebări, să deosebim faptele de opinii, să ne susținem părerea și să o comparăm cu părerile altora, să o argumentăm și să recunoaștem etichetele pe care oamenii le pun altora. Astăzi le punem împreună, pe o singură hartă: drumul unei păreri, de la întrebarea de la care pornește până la argumentul care îi convinge pe ceilalți.

În această recapitulare vei

– așeza pe o hartă tot ce ai învățat în cele șase lecții și vei vedea cum se leagă pașii între ei;

– construi, împreună cu clasa, o opinie argumentată în trei pași;

– recunoaște, într-un joc, faptele, opiniile, stereotipurile și manipularea și vei încerca să-ți convingi colegii;

– verifica, printr-un test-grilă, ce știi și ce mai ai de învățat până la evaluare.

Ziua clasei

Clasa a V-a pregătește Ziua clasei. Diriginta întreabă: „Vă place ideea unei serbări?” Toată clasa răspunde „Da!” și discuția se oprește acolo. Atunci Irina întreabă altfel: „Ce ați vrea să facem noi, de Ziua clasei?” Și ideile încep să vină. Matei spune că în sala de sport încap toți elevii și toți părinții. Carla spune: „Cred că ar trebui să facem un concurs de talente, pentru că fiecare poate arăta ce știe să facă și pentru că nu costă nimic. Așadar, concursul e cea mai bună idee.” Radu râde: „Concursurile de talente sunt plictisitoare. Și oricum, sportivii n-au niciun talent artistic!” Iar la final bate cu palma în bancă: „Facem cum zic eu și gata!”

1. Ce fel de întrebare a pus diriginta și ce fel de întrebare a pus Irina? De ce, după întrebarea Irinei, au venit mai multe idei?

2. Ce a spus Matei: un fapt sau o opinie? Cum ne dăm seama?

3. Cine îi convinge mai bine pe colegi, Carla sau Radu? De ce?

4. Ce etichetă pune Radu unor colegi?

Întrebarea orei: cum ajung de la o întrebare la o părere care îi convinge pe ceilalți?

Răspunsul îl construim în secțiunile de mai jos.

1. Harta unității: drumul unei păreri

O părere bună nu apare din senin: pornește de la o întrebare și ajunge la un argument. Harta arată pașii acestui drum.

Pasul	Ce am învățat	Cum procedez
Întreb (L01)	întrebarea închisă și întrebarea deschisă; interlocutorul; dreptul la informare	folosesc mai des întrebări deschise: Cine? Ce? Care? Unde? Când? De ce? Cum?; întreb clar, corect și respectuos
Deosebesc (L02)	faptul și opinia; prejudiciul	mă întreb: „se poate verifica?”; îmi spun opinia fără să jignesc
Susțin (L03, L05)	argumentul; argumentarea; răspunsul bun	opinia → argumentele → concluzia; vorbesc despre mine, nu despre celălalt
Compar (L04, L05)	schimbul de opinii; când acceptăm un argument	ascult și combat ideea, nu persoana; argumentele conving, nu obligă
Mă feresc de capcane (L06)	stereotipul, prejudecata, discriminarea; persuasiunea și manipularea	conving cu argumente logice și reale, fără să-l jignesc pe celălalt

Harta se citește de sus în jos, ca un drum. Fiecare rând este un pas: în mijloc, ce ai învățat; în dreapta, cum folosești ce ai învățat. Pașii se leagă între ei:

→ Întrebarea deschisă îmi aduce informații; printre ele sunt fapte și opinii.

→ Faptele care se pot verifica sunt cele mai bune dovezi pentru argumentele mele.

→ Părerea argumentată o pun lângă părerile celorlalți și le compar.

→ Un stereotip nu este un argument: este o idee fixă, fără dovezi.

Răspunsul la întrebarea orei: Pornesc de la o întrebare deschisă, care îmi aduce informații. Deosebesc faptele, care se pot verifica, de opinii. Îmi spun părerea și o susțin în trei pași — opinia, argumentele, concluzia — vorbind despre mine, nu despre celălalt. O pun lângă părerile celorlalți și le compar, combătând ideea, nu persoana, și mă feresc de stereotipuri și de prejudecăți. Îi convinge pe ceilalți argumentul care aduce dovezi ce pot fi verificate; el convinge, dar nu obligă.

2. Cum construim o opinie argumentată

Să ne întoarcem la Ziua clasei. Radu a bătut cu palma în bancă, dar nu a convins pe nimeni. Carla a convins, pentru că și-a argumentat opinia. Acum construim și noi, împreună, o opinie argumentată pentru Ziua clasei, în cei trei pași ai argumentării.

Pasul	Ce fac	Cuvinte de început
1. Susțin opinia	spun ce cred	Consider că… · Cred că… · În opinia mea… · Părerea mea este…
2. Dovedesc opinia cu argumente	spun de ce cred așa; un argument bun aduce dovezi care pot fi verificate	pentru că… · deoarece… · în primul rând… · în al doilea rând…
3. Întăresc opinia, reluând-o	închei, spunând din nou ce cred	Prin urmare… · Așadar… · În concluzie… · Clar că…

Înainte să-ți spui opinia, verifică-te cu trei întrebări:

– Vorbesc despre mine, nu despre celălalt?

– Îmi spun opinia fără să jignesc pe nimeni?

– Argumentele mele aduc dovezi care pot fi verificate?

O opinie argumentată pentru Ziua clasei

Cred că de Ziua clasei ar trebui să facem un picnic în parcul de lângă școală. În primul rând, pentru că parcul este la cinci minute de mers pe jos, așa că nu avem nevoie de autocar. În al doilea rând, pentru că acolo fiecare poate face ce îi place: unii joacă fotbal, alții desenează sau citesc. Așadar, picnicul în parc este o alegere bună pentru toată clasa.

3. Jocul „Ce este? Convinge-ne!”

Clasa se împarte în patru echipe. Jocul are două runde. În prima, echipele recunosc ce este un enunț; în a doua, încearcă să-și convingă colegii. Câștigă echipa care are la final cele mai multe puncte.

Runda 1 — Ce este? (4 minute). Echipele trag pe rând câte un cartonaș, de trei ori. Pe cartonaș scrie un enunț sau o situație și întrebarea: „Fapt sau opinie?”, „Întrebare închisă sau deschisă?”, „Stereotip, prejudecată sau discriminare?”, „Persuasiune sau manipulare?” Echipa are 15 secunde să răspundă și să spună de ce. Răspunsul corect, cu explicație, aduce 1 punct; dacă echipa greșește, următoarea poate răspunde, pentru jumătate de punct.

Runda 2 — Convinge-ne! (5 minute). Fiecare echipă trage o situație și are un minut să construiască un argument în trei pași. Un reprezentant îl spune clasei. Profesorul dă 1 punct dacă sunt toți trei pașii; fiecare dintre celelalte echipe dă 1 punct dacă argumentul a convins-o, adică dacă are idei importante pentru cei care ascultă, e limpede și aduce dovezi care pot fi verificate.

La final (1 minut). Se adună punctele și se răspunde la două întrebări: Ce v-a convins în argumentele celorlalți? Ce ați schimba la argumentul vostru?

De gândit. Când ai dat puncte argumentelor celorlalte echipe, după ce te-ai uitat? Ce argument te-a convins cel mai mult și de ce?

4. Test-grilă

Răspunde la cele zece întrebări. Scrie doar litera răspunsului corect, apoi verifică-te cu răspunsurile de la final.

1. Vrei să afli de la bunica ta cum era școala pe vremea ei. Care întrebare îți aduce cele mai multe informații? a) „Ai mers la școală în satul tău?” · b) „Îți plăcea să mergi la școală?” · c) „Cum arăta o zi de școală pe vremea ta?” · d) „Purtați uniformă la școală?”

2. Care întrebare cere aceeași informație ca „Unde se ține serbarea?” a) „În ce sală se ține serbarea?” · b) „Când se ține serbarea?” · c) „Cine organizează serbarea?” · d) „De ce se ține serbarea?”

3. Care dintre enunțuri este despre un fapt? a) „Munții sunt mai frumoși decât marea.” · b) „Cel mai frumos sport de iarnă este schiul.” · c) „Excursiile la munte sunt cele mai reușite.” · d) „Muntele Everest este cel mai înalt munte de pe Pământ.”

4. Un coleg spune: „Desenul tău e urât și tu nu știi să desenezi!” Ce greșește? a) spune un fapt fals despre desenul colegului · b) își spune opinia jignind și aducând un prejudiciu · c) nu are voie să aibă o opinie despre desen · d) spune o opinie, deși n-o poate demonstra

5. Profesorul întreabă: „Cine a scris poezia și când?” Elevul răspunde: „A scris-o Mihai Eminescu.” Răspunsul este: a) incomplet, pentru că nu spune când · b) complet, pentru că numește autorul · c) nepotrivit, pentru că vorbește despre altceva · d) nonverbal, pentru că este foarte scurt

6. Doi colegi au păreri diferite despre ce film să vadă clasa. Ce este potrivit? a) câștigă cel care vorbește mai tare · b) se plâng dirigintei unul de altul · c) fiecare râde de părerea celuilalt · d) fiecare își spune părerea cu argumente, apoi aleg împreună

7. Ana spune: „Hai să votăm dacă e voie să-i dăm o palmă celui care pierde la joc!” Ce îi răspunzi? a) votăm, iar ce hotărăsc cei mai mulți e corect · b) e voie, dacă e doar în joacă · c) nu se votează: un drept nu se schimbă după părerea cuiva · d) e voie, dacă cel care pierde e de acord

8. Care argument te convinge că o bicicletă second-hand este sigură? a) vânzătorul a repetat de trei ori că e sigură · b) frânele au fost verificate la un service și merg bine · c) bicicleta are o culoare foarte frumoasă · d) un prieten a strigat că e cea mai bună

9. Care dintre enunțuri este un stereotip? a) „Bunicul meu are 70 de ani.” · b) „Unii bunici folosesc telefonul.” · c) „Bunica mea face plăcinte bune.” · d) „Toți bunicii sunt înțelepți.”

10. Un vânzător îți spune: „Cumpără acum, că mâine nu mai e!”, deși știe că are produsul în depozit. Ce face? a) manipulare: urmărește doar câștigul lui · b) persuasiune: folosește argumente reale · c) un schimb de opinii cu clientul · d) o argumentare în trei pași

Răspunsurile corecte: 1 – c · 2 – a · 3 – d · 4 – b · 5 – a · 6 – d · 7 – c · 8 – b · 9 – d · 10 – a.

Ce faci după test.

- 9–10 răspunsuri corecte: știi bine unitatea; la evaluare ai grijă la explicații, nu doar la răspunsuri.
- 6–8 răspunsuri corecte: recitește în caiet lecțiile la care ai greșit.

- sub 6 răspunsuri corecte: reia paginile de caiet ale tuturor lecțiilor și rezolvă fișa recapitulativă cu caietul deschis.

Rezumat

1. Întrebările deschise cer un răspuns dezvoltat și ne aduc mai multe informații decât cele închise. Când întrebăm, ne exercităm dreptul la informare.
2. Un enunț despre un fapt se poate verifica, chiar dacă se dovedește fals; o opinie nu se poate demonstra, iar față de același fapt oamenii pot avea opinii diferite.
3. O opinie se argumentează în trei pași: o susținem, o dovedim cu argumente și o întărim, reluând-o. Vorbim despre noi, nu despre celălalt.
4. Opiniile nu sunt bune sau rele, ci diferite; le comparăm combătând ideea, nu persoana. Argumentele conving, nu obligă, iar un argument este acceptat când aduce dovezi care pot fi verificate.
5. Stereotipul este o idee fixă despre toți membrii unui grup; prejudecata este felul în care ne purtăm sub influența lui; discriminarea înseamnă a respinge, a jigni sau a nedreptăți pe cineva pentru că aparține unui grup.
6. Persuasiunea convinge cu argumente logice și reale; manipularea urmărește doar câștigul celui care convinge.

Pregătirea pentru evaluare

Evaluarea are loc săptămâna viitoare și durează 45 de minute.

Vor fi itemi de mai multe tipuri: adevărat / fals, alegere multiplă, asociere, fapt sau opinie, situații de rezolvat și un text cu întrebări, la care vei scrie și o opinie argumentată.

Totul se învață din caiet — paginile celor șase lecții și harta de astăzi — și din fișa de citit înainte de evaluare, pe care o primiți pe grupul clasei.

Tema: fișa recapitulativă. Se rezolvă acasă, din caiet, și se aduce la ora de evaluare.

Verifică-te

1. Gândește-te la ceva ce ai vrea să afli de la părinții tăi despre copilăria lor. Scrie două întrebări deschise.

2. Scrie un enunț despre un fapt și o opinie despre aceeași carte sau același film.

3. Scrie, în trei pași, părerea ta despre temele de vacanță.

Din lege

Drepturile din această unitate sunt scrise în lege. Convenția ONU cu privire la drepturile copilului îi garantează copilului libertatea de a căuta, de a primi și de a difuza informații (art. 13) și dreptul de a-și exprima liber opinia asupra oricărei probleme care îl privește (art. 12), pentru orice copil, fără nicio discriminare (art. 2). Constituția României spune că libertatea de exprimare a opiniilor este inviolabilă, dar nu poate prejudicia demnitatea, onoarea și viața particulară a persoanei (art. 30).

Știai că

Socrate, unul dintre cei mai cunoscuți filozofi ai Greciei antice, nu le dădea elevilor săi răspunsuri gata făcute: le punea întrebări, una după alta, până când ajungeau singuri la răspuns. Felul acesta de a învăța se numește și azi „metoda socratică”.

Ziua Internațională a Drepturilor Copilului se sărbătorește pe 20 noiembrie, pentru că în această zi, în anul 1989, a fost adoptată Convenția ONU cu privire la drepturile copilului.